

clàssic Carta de la Forest

La Carta de la Forest¹ és un text que s'aprova a Anglaterra poc després la Carta Magna —que parla sobre drets i llibertats civils, diríem avui—, però que és més desconegut per al gran públic avui dia. És un text legal que assegura drets als homes lliures d'Anglaterra pel que fa a l'explotació de boscos, zones humides, pastures i altres terres del regne com a béns comuns; drets que havien sigut seriosament erosionats des de la conquesta normanda esdevinguda segles abans. Aquest text és assenyalat per diversos acadèmics com a exemple que, fins èpoques recents, s'entenia que o la llibertat tenia bases econòmiques d'autosuficiència o, altrament, era fictícia.

Enric, per la gràcia de Déu, rei d'Anglaterra, senyor d'Irlanda, duc de Normandia, d'Aquitània i comte d'Anjou, als arquebisbes, bisbes, abats, priors, comtes, barons, justiciers, foresters, xèrifs, governadors, funcionaris, i tots els seus agutzils i súbdits fidels, Salutacions.²

Sapigueu que nos, per honor a Déu i per la salvació de la nostra pròpia ànima i de les ànimes dels nostres avantpassats i successors, per l'exaltació de la Santa Església i la reforma del nostre regne, hem concedit i per aquesta carta present, hem confirmat per nos i pels nostres hereus per sempre més, pel consell del nostre venerable pare, el senyor Gualo, cardenal sacerdot de Sant Martí i legat de la seu apostòlica, del senyor Walter arquebisbe de York, William bisbe de Londres i els altres bisbes d'Anglaterra, i de William Marshal, comte de Pembroke, guardià nostre i del nostre regne, i d'altres nostres fidels comtes i barons d'Anglaterra, aquestes llibertats aquí

¹ Atorgada per Enric III d'Anglaterra el 6 de novembre, 1217 dC en el segon any del seu regnat. Traduït de l'original, conservat als arxius de la Catedral de Durham.

² Nota del traductor: El forester és l'oficial designat per cartes patents sota jurament per preservar el «vert» —vegi's a continuació— i els cervols d'una forest i fer ronda diària per la seva «bailiwick» —Subdivisió administrativa d'una forest.

propinqües es mantindran al nostre regne d'Anglaterra per sempre més.

1) *Imprimis*, totes les forests fetes pel nostre avi el rei Enric, seran vists pels homes bons i honrats, i si feu forest del que no fos el seu propi bosc, causant perjudicis a aquell de qui fos el bosc, es farà desforestar sense mora. I si feu forest del seu propi bosc, quedarà forest, salvant el —dret— comú de pastura i d'altres coses de la mateixa forest, per als qui abans en tenien consuetud.

2) Els homes que visquin fora de la forest, d'ara endavant no es presentaran davant dels nostres jutges de la forest, per citacions comunes, llevat que hi siguin processats o hi haguesin avals davant qualssevol altres —persones— que fossin adjudicades per alguna cosa relacionada amb la forest.

3) També tots els boscos que van ser aforestats pel nostre oncle el rei Ricard, o pel nostre pare el rei Joan, fins a la nostra primera Coronació,³ seran desforestats sense mora,

3 Enric va ser coronat a la catedral de Gloucester el 28 d'octubre de 1216, i de nou a l'abadia de Westminster el 17 de maig de 1220.

llevat que siguin boscos del nostre propi domini.

4) Els arquebisbes, bisbes, abats, priors, comtes, barons, cavallers i propietaris lliures que tinguin boscos dins de les forests els tindran com els tenien en el moment de la coronació del nostre avi el rei Enric, [Enric II, que va ser coronat el diumenge 19 de desembre de 1154] perquè siguin descarregats per sempre de totes les *purprestures*, els erms i els *assarts* fets en els seus boscos després d'aquell temps fins al començament del segon any des de la nostra coronació. I aquells que d'ara endavant, sense la nostra llicència, facin erm, *purpresture* o *assart* dins d'ells, respondran d'aquests erms, —*purprestures*— o *assarts*. [*Erm*, 'Waste' en anglès – *terreny sense valor desboscant però sense conrear*; *Purpresture* ⁴—*invasió i construcció d'habitatges*; *Assart*— *terreny desboscant per al cultiu*].⁵

4 Nota de la traducció: Anglonormand, alteració del francès antic «porpresture», del llatí «prehendere».

5 Nota de la traducció: Terme legal antic. Aquí substantiu, però també verb.

5) Els nostres *regarders*⁶ recorreran els boscos per fer una vista tal com es feia en el moment de la primera coronació del nostre avi, el rei Enric, i no d'altra manera.

6) La inspecció o vista per a l'expedició de gossos que viuen dins de la forest, d'ara endavant serà quan cal fer la vista, és a dir, el tercer any de cada tres anys; i aleshores es farà amb la vista i el testimoni d'homes honrats, i no d'altra manera. I al que aleshores se li trobin els gossos sense expedir, donarà tres xílings per misericòrdia, i d'ara endavant no es prendrà cap bou de ningú per expedició. Aquesta expedició també s'ha de fer en la forma comunament emprada; és a dir, que es tallen tres urpes fora del coixinet de l'avantpeu. Tampoc seran legalment expedits els gossos a partir d'ara, excepte als llocs on s'ha acostumat a expedir-los des del moment de la primera coronació del rei Enric, el nostre avi. [*L'expedició —altrament «lawing»— d'un animal, especialment d'un gos, era tallar-li les*

6 Nota de la traducció: Funcionari que té dret i deure segons dret antic anglès d'inspeccionar els boscos reials i comprovar la presència o absència d'infraccions o violacions de la llei. Anglonormand, del francès *regarder*: mirar, observar.

urpes per tal d'impedir la persecució dels cérvols].

7) Cap forester ni bidell ⁷ no farà d'ara endavant cap *scotale*, ni recollirà garbes de blat o civada, ni cap gra, ni xais, ni porcs, ni farà cap recollida més que per la vista i el jurament de dotze *regarders*; i quan facin la seva vista: es designaran tants foresters per a la conservació de les forests, tal com creguin raonablement suficients per a la dita finalitat. [*Scotale — el manteniment d'una cerveseria dins d'una forest per part d'un oficial de la forest, que podria abusar de la seva posició per a fer-ne negoci*].

8) En el nostre regne no es farà d'ara endavant cap *swainmote*,⁸ excepte tres cops l'any; és a dir, a principis dels quinze dies abans de la festa de Sant Miquel quan els *agistadors*⁹ es reuneixen per a l'*agistament* de les

7 Nota de la traducció: En el sentit de l'època, un oficial inferior de la parròquia que tenia una varietat de deures, com la preservació de l'ordre, el càstig dels petits delinqüents, etc.

8 Nota de la traducció: Anglès antic, *swān* ramader, pagès + *gemōt* assemblea.

9 Nota de la traducció: Agistar és taxar i cobrar (de la terra o el seu propietari) una càrrega pública, com ara un impost. Del nstanc antic *agister*, de *gister*-al-bergar, i en última instància del llatí *jacēre*-*jeure*.

forests del nostre —reial— domini; i sobre la festa de Sant Martí, quan els nostres *agistadors* han de rebre les nostres taxes de *pannage*:¹⁰ i en aquells dos *swainmote* es trobaran els foresters, *verderers*¹¹ i *agistadors*, i cap altre per obligació; i el tercer *swainmote* se celebrarà a principis dels quinze dies anteriors a la festa de Sant Joan Baptista, pel que fa a la partença dels cervatells de les nostres cérvols; i en aquell *swainmote* els arrendataris es trobaran amb els foresters i els *verderers*, i no hi haurà cap altre obligat a ser-hi. A més a més, cada quaranta dies durant tot l'any, els foresters i *verderers* s'hauran de reunir per a vetllar les pertinences de les forests, com del *vert* i de la caça, amb la presència dels mateixos foresters i davant dels que hi són adscrits. I els esmentats *swainmotes* no se celebraran, excepte en aquelles comarques on s'acostumaven a fer. [*Swainmote —tribunal celebrat davant els verderers com a jutges, pel majordom de la cort, amb els swains,*

10 Nota de la traducció: El dret a pasturar porcs en una forest, i el corresponent impost.

11 Nota de la traducció: Funcionari judicial encarregat dels boscos reials de l'Anglaterra medieval. Anglonormand, de verd, del llatí *viridis*.

és a dir, els propietaris lliures dins del bosc, que formen el jurat; *Vert — vegetació forester verda que forma coberta o proporciona aliment per als cérvols*].

9) Tot home lliure haurà d'arranjar el seu propi bosc a la forest com vulgui i tindrà el seu *pannage*. Concedim també que tot home lliure pugui conduir les seves porcades per la forest del nostre domini lliurement i sense impediment per fer-los passar al seu propi bosc o a qualsevol altre lloc com vulgui. I si els porcs d'un home lliure romanen una nit al nostre bosc, no perdrà res seu per aquesta raó. [*Agist —pasturar bestiar pagant una quota; Pannage —el dret de permetre que els porcs s'alimentin als boscos. Se'n podria cobrar un taxa*].

10) D'ara endavant ningú no perdrà la vida ni cap l'extremitat per prendre la nostra carn de cérvol, però si és detingut i condemnat per prendre carn de cérvol, serà multat severament si té els mitjans per pagar; ara bé, si no té els mitjans, romandrà a la nostra presó un any i un dia; i si al cap d'un any i un dia troba avals, sortirà de la presó; però si no, abjurarà del regne d'Anglaterra.

11) Qualsevulla arquebisbe, bisbe, comte o baró que passi per la nostra forest, serà lícit que s'emporti un o dos cérvols sota la vista del forester, si aquest és present; però si no, farà sonar un corn, perquè no sembli un robatori.

12) Tot home lliure d'ara endavant podrà, sense ser sotmès a judici, aixecar un molí al seu propi bosc o en el seu propi terreny que tingui a la forest; o fer-hi un clos, o estany, o marguera, o sèquia, o fer-ne terra de conreu, de manera que no sigui a detriment de cap dels veïns.

13) Tot home lliure posseirà els nius de xoriguers, esparvers, falcons, àligues i garses al seu propi bosc, i així mateix posseirà la mel que es trobi al seu bosc.

14) D'ara endavant, cap forester, que no sigui forester de lloguer-feu¹² que ens paga lloguer per la seva *bailiwick*, no cobrarà cap *cheminage*,

dins de la seva *bailiwick*; però un forester en feu, pagant-nos el lloguer de la seva *bailiwick*, sí cobrarà *cheminage*; és a dir, per cada carro, dos penics pel mig any, i dos penics per l'altre mig any; i per un cavall que du càrregues, mig penic pel mig any, i mig penic per l'altre mig any; i per excepció no pas aquells que surten de la seva *bailiwick* per llicència del seu *bailiff*¹³ com a comerciants, a comprar sotabosc, fusta, escorça o carbó vegetal; portar-la per vendre en altres llocs on vulguin; i d'altres carros ni càrregues no es prendrà cap *cheminage*; i no s'ha de prendre *cheminage* excepte en aquells llocs on antigament se solia i s'havia de prendre. També els que porten fusta, escorça o carbó a coll per vendre'ls, tot i que n'obtinguin el seu mitjà de subsistència, d'ara endavant no pagaran *cheminage*. Tampoc els nostres foresters no cobriran *cheminage*, de cap altre a part de les forests del nostre domini. [*Cheminage —Un peatge cobrat al transport a la forest*]¹⁴

15) Totes aquelles persones proscrietes per delictes forestals des de l'època del rei Enric, el nostre avi fins a la nostra primera coronació, seran alliberades de la seva proscripció sense procediments legals; i oferiran garanties que, d'ara endavant, no ens conculcaran a les nostres forests.

16) Cap castellà¹⁵ o altra persona no podrà fer al·legacions forestals, ja siguin relacionades amb el *vert* o els cérvols, sinó que tot forester en feu haurà d'adjuntar també al·legacions forestals tant pel que fa al *vert* com als cérvols i les presentarà als *verderers* de les províncies; i quan hagin estat registrades i segellades pels segells dels *verderers* seran presentades al nostre forester en cap, quan vingui a aquelles parts per fer súpliques forestals i davant d'ell seran determinades.

I aquestes llibertats respecte de les forests les hem concedides a tots els homes, excepte als arquebisbes, bisbes, abats, priors, comtes, barons,

12 Nota de la traducció: Tot i que *fee-farm* es traduiria aparentment i literal com «granja de pagament», de fet «*fee*» és derivat de feu o domini feudal, és a dir, una propietat de terreny feudal, mentre que «*farm*» és una paraula arcaica per a lloguer i pactes, posant així ambdues parts en una relació propietari-inquilí.

13 Nota de la traducció: Agent d'un senyoriu, d'un terratinent.

14 Nota de la traducció: *Cheminage*, anglonormand, pagament pel pas per un bosc—aplicat a carros i animals de càrrega, però no el pas de bastaixos, durant el «mes de la tanca», és a dir, els trenta dies

que s'estenen des de quinze dies abans del solstici d'estiu fins als quinze dies posteriors.

15 Nota: No confondre amb una persona natural de Castella. Aquest terme fa referència a Governador o guardià d'un castell.

cavallers i altres, eclesiàstics com laics; Templers i hospitalers, les seves llibertats i costums lliures, en forests i fora d'elles, en closos i altres llocs, de les que ja gaudien anteriorment. Tots aquests costums i llibertats abans esmentades que hem concedit per ser observades en el nostre regne per tant com ens pertany; tot el nostre regne sencer observarà, tant clergues com laics, per tant que els pertoca. Com que actualment no tenim cap segell, hem fet que la present carta sigui segellada amb els segells del nostre venerable pare el senyor Gualo T.T., cardenal-sacerdot de Sant Martí, llegat de la seu apostòlica, i de William Marshal comte de Pembroke, guardià nostre i del nostre regne. En són testimoni els anteriorment anomenats i molts altres. Donat en mans de l'esmentat senyor, el legat, i de William Marshal a St. Pau, a Londres, el dia sis de novembre del segon any del nostre regnat.

Basat en la traducció de THOMSON, Richard. *An Historical Essay on the Magna Charta of King John*. Londres: John Major, 1829. Amb referència a ROTHWELL, Harry Rothwell (ed.). *English Historical Documents*, Vol.

3, pàg. 1189-1327. Londres: Eyre & Spottiswoode, 1975. ■